

corpus in cælo est, credo, ut erat quando ascendit in cælum. Et Gregorius, 14 Moralium, dicit: Quod si quid in corpore Christi post resurrectionem potuit immutari, contra veridicam Pauli sententiam, post resurrectionem Dominus rediit in mortem; quod quis dicere nisi stultus præsumat, qui veram carnis resurrectionem denegat? Unde patet quod cicatrices quas Christus post resurrectionem in suo corpore ostendit, nunquam postmodum ab illo corpore sunt remotæ.

Contextus D. Thomæ satis est perspicuus, de re vero ipsa disseremus disputatione sequenti.

DISPUTATIO XLVII,

In sex sectiones distributa.

DE INTEGRITATE AC PERFECTIONE NATURALI CORPORIS CHRISTI RESURGENTIS.

Diximus in superioribus, Christum Dominum vere ac proprie surrexisse, atque adeo post resurrectionem habere verum corpus humanum, et perfectum perfectione essentiali; hoc enim saltem est necessarium ad veritatem resurrectionis. Unde etiam fit necessarium esse ut habeat corpus organicum, et convenienti modo dispositum, saltem prout necessarium est ad veritatem et naturalem consistentiam humanæ naturæ, juxta ea quæ diximus de resurrectione in communi. Nunc ergo dicendum superest de perfectione, quæ est præter rei essentiam, sine qua rei natura posset consistere, licet non adeo perfecte. Hæc autem perfectio duplex esse potest: una supernaturalis (de qua dicturi sumus disputatione sequenti); altera naturalis, de qua hic dicendum est, et ad tria vel quatuor capita revocanda est, scilicet, ad perfectionem qualitatis, actionis seu virtutis activæ, et quantitatis. Et quidem de qualitatibus naturalium perfectione, nihil specialiter dicendum occurrit. Quia qualitates naturales, vel sunt dispositiones quæ complent naturale temperamentum, et de his jam diximus necessarias fuisse in corpore Christi. Vel sunt qualitates secundæ, quæ ex temperamento primarum consequuntur, ut color; et de his eadem est ratio quæ de primis, neque in eis est aliqua difficultas quæ explicatione indigeat. Vel sunt veluti modi quidam resultantes ex quantitate,

† C. 29, a med.

aut ex proportionem partium, seu aliarum qualitatum, ut sunt figura, pulchritudo, sanitas; et de his etiam nulla est specialis quæstio. Tum quia, si hæc fuerunt perfectissima in corpore Christi mortali, certius est esse in corpore glorioso. Tum etiam quia cum hæc consequantur ex perfectione quantitatis, et aliarum qualitatum, explicata veritate in fundamento, explicata relinquitur in reliquis, quæ necessario consequuntur. Aliæ denique sunt qualitates quæ sunt propriæ potentiæ activæ, quæ secundo membro supra posito comprehenduntur. Dicendum vero est prius de quantitate, quoniam intrinseca est corpori, et ab illa maxime pendent omnes corporis facultates. Quantitatis autem perfectio in tribus potissimum videtur consistere, scilicet, in perfecto ac completo numero omnium partium corporis humani, perfecta quoque singulorum partium magnitudine, ex qua resultat debita totius corporis moles, ac denique debita integritas, compositio, et continuatio hujusmodi partium.

SECTIO I.

Utrum corpus Christi gloriosum habuerit omnes partes solidas corporis humani.

1. *Corpus Christi integrum ac perfectum resurrexit.* — Primum omnium certum de fide est, Christi Domini corpus surrexisse integrum ac perfectum. Quod probari potest testimoniis et rationibus quibus priori tomo, disp. 15, sect. 6, probavimus assumpsisse Verbum divinum in Christo naturam nostram integram, sicut eam in Adamo plantavit. Quia factus est homo perfectus ac integer, non mancus et mutilus. Hoc enim licet fuerit verum in statu mortali, multo tamen magis in statu gloriæ. Tum quia (ut Athanas. dixit, lib. de Incarn. Verbi ejusque corporali adventu) *corpus in quo Christus resurrexit, non alterius cujusquam, sed ipsiusmet vitæ corpus fuit, et ideo cum omni integritate resurrexit.* Nam, sicut in prima assumptione propter Verbi majestatem, non decuit assumi corpus mancum aut mutilum, ita etiam neque in resurrectione, cum eadem perseveraverit unio ad Verbum, et præterea adjuncta fuerit perfectio gloriæ, quæ naturalem hanc perfectionem supponit. Tum præterea, quia (ut dixit Gregorius Nyssenus, orat. 1 de Resur.), *Christus id, ad quod erat iterum reversurus per resurrectionem, quidquid jacebat una secum excitavit; sed in sepulchro jacuit integrum corpus,*

sicut erat vivum, quia in passione nullum membrum est illi abscissum, sicut neque os aliquod confractum est. Constat igitur resurrexisse corpus Christi integrum ac perfectum, atque adeo omnibus partibus solidis constans. Voco autem partes solidas, eas quæ ab humoribus distinguuntur, de quibus sectione sequenti dicendum est. Unde sub his partibus comprehenduntur imprimis omnes illæ partes quæ anima rationali informantur, de quibus nulla potest esse controversia. Comprehenduntur quoque dentes et ungues. Ejusmodi namque probabile est informari anima, et certum, requiri ad corporis integritatem, et ad aliquas actiones connaturales homini. Deinde idem dicendum de barba et capillis capitis. Nam, licet de his majus dubium sit, an informantur anima, certum tamen est plurimum conferre ad ornatum et complementum humani corporis. Præterea idem est de intestinis, quæ etiam sunt partes solidæ, et sine ulla dubitatione ab anima informantur, et ad integritatem naturalem humani corporis requiruntur. An vero essent vacua, vel quibus substantiis plena, dicemus sectione sequenti. Et confirmantur hæc omnia. Nam in omnibus hominibus resurgentibus ad gloriam, omnes hæc partes instaurabuntur, quia *capillus de capite eorum non peribit*, ut late tractat August., in Enchir., c. 87 et sequentibus, et l. 20 de Civ., c. 19; et Theologi, in 4, dist. 44, ubi D. Thomas, q. 1, art. 2, optimam rationem affert. Quia corpora beatorum reparantur ad perfectionem ultimam consequendam; ergo oportet ut in substantia sua integra ac perfecta restituantur; ergo multo magis hoc fuit necessarium in Christo, cujus corpus non solum reparabatur per resurrectionem, ut ultimam perfectionem gloriæ consequeretur, sed etiam ut esset exemplar omnium quæ similem perfectionem erant consecutura, tanquam corpus ipsius Dei proprium. Accedit quod propter infinita merita multo magis debebatur Christo hæc perfectio, quam aliis.

2. *Dubium.* — Solum potest hoc loco vulgaris illa quæstio desiderari, an in corpore Christi post resurrectionem fuerit præputium, quod in circumcisione abscissum est. Et ratio dubitandi esse potest, quia præputium Christi dicitur adhuc esse in terris. Innocentius enim III, l. 4 de Mysteriis Missæ, refert in Later. Basilica reservari, quod etiam nunc habet Romana traditio. Est enim in Lateranensi templo quidam locus sacer, qui propter mul-

titudinem et excellentiam reliquiarum quæ in eo adservantur, *Sancta Sanctorum* vocatur; ibique præputium Christi esse dicitur, translatum porro tempore Caroli Calvi, ex Aquisgranensi civitate, ubi (eodem auctore Innocentio) Carolus Magnus illud collocaverat, sibi per Angelum Jerosolyma delatum. Et confirmatur, quia sicut in corpore Christi resurgentis manserunt vulnera clavorum et lanceæ, salva corporis integritate ac perfectione, ita potuit manere cicatrix illa circumcisionis; igitur non fuit necessarium præputium iterum assumi.

3. Et in revelationibus S. Brigittæ, l. 6, c. 102, refertur, B. Virginem Brigittæ revelasse, se usque ad mortem suam, particulam illam servasse, et tunc Evangelistæ Joanni eam tradidisse, ipsumque reliquisse eam successoribus suis; postea vero fideles eam in loco occulto reposuisse, in quo delituit, donec per Angelum manifestata est.

4. *Responsio.* — *In corpore Christi resurgentis præputium est.* — Nihilominus dicendum est in corpore Christi Domini resurgentis esse præputium. Ita sentiunt Theoph., Luc. 2; Bonav., in 4, d. 12; et Supplem. Gab. in 4, d. 44, q. 1; et Medina hic, a. 2, existimat esse rem certam, quamvis Turcremata, in c. Invitat, de Consecrat., d. 2, et Sylvest., in Rosa aurea, rem sub dubio relinquunt. Ratio autem nostræ sententiæ est, quia præputium est particula humani corporis, ad ejus integritatem aliquo modo pertinens; ergo non deest nunc corpori Christi in cælo. Quia esset aliqua imperfectio, cujus nulla sufficiens causa fingi potest. Nam, quod maneat cicatrix vulneris in circumcisione accepti, vel non est necessarium, vel certe fieri potuit sine diminutione et defectu alicujus partis. Item Adam et alii beati habebunt integra corpora absque defectu hujus partis. Quod enim quidam dixerunt (ut hic Medina refert), omnes beatos habituros circumcisa corpora, fabulosum est ac judaicum, et de iis præsertim qui in hæc vita circumcisi non fuerunt, est prorsus incredibile. Cur enim humanum corpus non habebit in beatitudine omnem illam naturalem perfectionem et substantialem integritatem quam in prima creatione habuit, et in statu innocentiae haberet? Aut cur potius virile corpus quam femineum ex parte aliqua mutilum futurum erit? Quod si in aliquo futurum est integrum et sine ullo defectu, maxime in Christo.

5. *Responsio ad objectionem.* — *Particula*

præputii Christi in circumcisione abscissa in Lateranensi Basilica adseruari creditur. — Ad traditionem ergo, seu historiam referentem particulam illam præputii Christi servari hactenus in Ecclesia, Innocentius supra in dubium illam revocat. Nam dicit totum hoc esse Deo committendum. Supplementum autem Gabrielis dicit probabile esse simul manere in terra, et in corpore Christi, in quo informatur anima rationali et vivit; in terra vero est inane. Sed mihi non videtur hoc credibile, non quod existimem implicare contradictionem, sed quia nulla est causa tanti miraculi, nec probabile fundamentum ut illud credatur. Bonaventura igitur supra, dubio secundo circa textum Magistri, respondet, fortasse in præputio non fuisse aliquid pertinens ad veritatem humanæ naturæ, vel (si aliquid fuit) illud fuisse reassumptum; aliquam vero materialem partem conservatam esse pro devotione fidelium. Mihi tamen dicendum occurrit, particulam illam præputii formaliter (ut sic dicam) esse de integritate corporis, non vero materialiter, id est, ut constans ex illa individua parte materiæ, ex qua constabat præputium in circumcisione abscissum, juxta doctrinam generaliter supra datam de veritate resurrectionis. Ubi ex sententia Augustini et D. Thomæ, diximus non esse ad veram resurrectionem simpliciter necessarium, ut omnes partes materiales corporis ex eisdem numero partibus materiæ constent, ex quibus prius constabant, sed sat esse ut totum constet ex eadem materia tota, et ad majorem perfectionem satis etiam esse ut principales partes seu organicæ omnino eadem sint, et ex eadem materia. Quod vero minima aliqua materialis pars interdum ex alia materia suppleatur, nihil obstat tam venienti quam perfectioni resurrectionis, præsertim si illam materia fuit aliquando pars ejusdem corporis. Sic igitur in præsentis dici potest corpus resurgens habuisse præputium formatum ex aliqua parte materiæ illius, quæ aliquando fuit in corpore Christi, et per continuam nutritionem resoluta fuerat; particulam vero illam, quæ in circumcisione abscissa fuerat, relictam esse in terris ad fidelium devotionem. Hoc modo et salvatur perfecta integritas corporis Christi resurgentis, et fides humana adhibetur traditioni asserenti Christi præputium manere in terris. Neque in hoc apparet ulla difficultas vel inconveniens. Nam etiam illam particulam tempore infantie abscissa non constabat ex tota materia

necessaria ut restitueretur in ea quantitate quam corpus perfectæ magnitudinis requirit. Oportebit ergo addere aliquid materiæ, id, scilicet, quod in vitæ progressu, acquisitum esset per nutritionem. Rursus illam particulam materiæ, qua constabat præputium in infantia, fortasse si tunc non fuisset abscissa, per continuam vitæ nutritionem fuisset resoluta, sicut de materia aliarum partium est verisimile; ergo non oportuit assumere præputium ex illam materia. Et hoc est satis ad rem incertam, dummodo certo constet Christi corpus in cœlo hac parte non carere.

SECTIO II.

Quomodo in corpore Christi glorioso vulnerum cicatrices, salva ejus integritate ac perfectione, permanserint.

1. Hæc dubitatio oritur ex dictis sectione præcedenti, duplici ex capite. Primo, quia de integritate ac perfectione humani corporis est partium continuitas, sine qua nec integritas, neque soliditas perfecta potest intelligi. Sed, si in manibus, pedibus ac latere manserunt hiatus vulnerum, non potuerunt illæ partes esse continuæ; ergo neque habuerunt debitam integritatem. Et hæc difficultas potissimum apparet in arteriis, nervis ac venis. Nam horum continuitas maxime necessaria est ad continendum sanguinem et spiritus; et ut deriventur, fluantque per corpus; denique ad motionem et usum partium organicarum. Secundo, quia necesse est ut desint aliquæ partes carnis et nervorum, aliæque similes, quibus illa foramina opplenda forent; ergo non est corpus omni ex parte completum. Antecedens patet, quia de facto illa vulnera non replentur carne, nervis, etc., et aliis partibus nihil est additum. Oportuisset enim aut densiores fieri quam natura sua postulent, aut aliunde deformiter augescere; utrumque autem est contra perfectionem illius corporis. In contrarium autem est, quia Joann. 20 dicitur Christus, ut Thomam ad fidem revocaret, in manibus ac latere vulnerum ostendisse vestigia.

2. Joann. 20. — *In corpore Christi glorioso quinque vulnerum cicatrices perseverant.* — In hac re propter prædictum locum Joannis, de fide certum est servatas esse in corpore Christi resurgentis quinque vulnerum cicatrices. Nam, licet Joannes non faciat expressam mentionem pedum, tamen universa Ecclesia semper intellexit ita esse locum hunc explan-

dum, sicut et ab universis Patribus expositus est. Quia fere eadem est ratio pedum ac manuum. Quod vero Christus tantum manus et latus ostenderit, in causa fuit, quia Thomas solum fecerat mentionem manuum ac lateris, quando in sua incredulitate persistens, dixerat: *Nisi videro in manibus ejus fixuram clavorum, etc.*; tamen revera sub manibus et latere etiam pedes comprehendere voluit. Adde Lucam, dum narrat eam apparitionem, quam refert Joannes, c. 20, cum Christus ingressus est januis clausis ad discipulos, Thomas absente, dicere, ostendisse Christum discipulis manus ac pedes, cum tamen Joannes dicat ostendisse eis manus et latus; ergo signum est sub his vulneribus omnia comprehendi. Sit ergo certum mansisse post resurrectionem omnia.

3. *Cicatrices vulnerum in corpore Christi glorioso non apparentes, sed veræ.* — Secundo, est certum has cicatrices non fuisse apparentes, aut pro illo tantum tempore, quo se discipulis Christus ostendebat, effictas, sed ab instanti resurrectionis vere in Christi corpore permansisse, perpetuoque duraturas. Ita explicant hoc mysterium Ignat., Ep. ad Smyrnenses; Hilar., l. 3 de Trin.; Justin., Dialog. cum Tryph.; Dionys., c. 7 de Cœlest. hierar.; Leo Papa, serm. 4 de Resur.; Aug., ep. 49, q. 1, et l. 2 de Symb. ad Catech., c. 8, et l. 22 de Civ., cap. 20; Ambros., et Beda, Luc. ult.; Cyril. Alexand., l. 12 in Joann., c. 58; et Hierosol., cat. 14; Athan., ep. ad Epict., et orat. contra Arianos, in hoc dictum, *Ex Deo Deus est Verbum*, circa finem; Greg., hom. 26 in Evang., et omnes interpretes Joann. 20. Ratio est, primo, quia cum stigmata vulnerum ostensa sint a Christo in veritatis testimonium, debuerunt esse vera, et non ficta. Item cum Christi corpus resurrexerit immortale et impassibile, nullam postea mutationem seu alterationem in propria substantia et quantitate pati debuit. Ergo, sicut vera ostendit stigmata vulnerum, ita a principio resurrectionis ea habuit, ac perpetuo retinet. Unde Cyrillus Alexandr., supra, colligit Christum eas cicatrices secum attulisse in cœlum, ex illo Zach. 13: *Quid sunt plagæ istæ in medio manuum tuarum? et dicit: His plagatus sum in domo eorum qui diligebant me.* Item ex simili interrogatione Isai. 36: *Quis est iste qui venit de Edom, tinctus vestibus de Bosra?* et infra: *Quare ergo rubrum est vestimentum tuum?* Quæ loca de hoc mysterio interpretatur etiam idem Cyrill., in Exe-

gesi ad Acacium, quæ habetur in Conc. Ephes., tom. 6, cap. 16; et in Isaiam ibidem, Hieronymus exponit interrogationem hanc inductam esse ab Angelis, Christo in cœlum ascendente. Augustinus etiam supra affirmat Christum, venientem ad judicium, Uaturum hæc stigmata, eaque suis inimicis ad eorum confusionem ostensurum. Et in hunc modum interpretatur illud Zach.: *Aspicient ad me, quem confixerunt.* Quod eodem modo exposuit idem Augustinus, l. 20 de Civit., c. 30, et l. 1 de Trin., cap. 13; Hier., Theodoretus, Rupertus, in eundem locum; Leo, ep. 97 ad Leonem Augustum, ubi Chrysostomum in eandem sententiam adducit, hom. de Cruce et latrone, c. 6.

4. Difficultas vero superest, primo in explicando qualia fuerint hæc vulnerum stigmata. Duobus enim modis possunt intelligi: primum, ut vere manserint in manibus Christi foramina clavorum, et similiter in pedibus et latere. Alio modo, ut omnes partes revera fuerint integræ continuæque; manserint tamen ibi signa aliqua et vestigia vulnerum. Hoc enim posteriori modo videtur exponere Augustinus, dicta ep. 49, et alii in locis quæ retulimus. Dicit enim Christum post resurrectionem non vulnera monstrasse dubitantibus, sed cicatrices, quæ tunc falsæ fuissent, si nulla vulnera præcessissent, et neque ipsæ essent, si eas esse nolisset. In eadem sententiam referri possunt qui hæc vocant *stigmata, vestigia, notas*, aut *cicatrices vulnerum*; Gregorius, uterque Cyrill., et alii. Atque huic explicationi favent rationes dubitandi initio positæ.

5. *Responsio.* — Cæterum, communis sententia est, in his vulneribus mansisse vera foramina. Ita docuit Abulen., Parad. 5, c. 23 et 26, quem recentiores sequuntur; Cajet hic, a. 4, et Joann. 20; Jansen., c. 147 Conc.; Toletus, Joann. 20; Medina, hoc loco. Et videtur fuisse sententia Cyrilli, de Fide ad Theod., circa finem, dicentis: *Postquam Thomas manus in latus, et digitos in clavorum foramina intulisset, statim exclamavit: Dominus meus, et Deus meus;* Greg. Naz., orat. 42, dicit mansisse *clavorum impressione.* Euthym., in Joann., dicit Thomam vidisse *vestigia clavorum, et latus Christi apertum.* Et videtur hæc sententia aperte convinci ex Evangelio. Primum enim dicit Thomas: *Nisi videro in manibus ejus fixuram clavorum, et mittam digitum meum in locum clavorum, mittam manum in latus ejus, non credam.*

Quæ verba videtur dixisse per motus sermonibus discipulorum, qui dicebant se vidisse Dominum. Unde verisimile est etiam narrasse vidisse se loca, id est foramina, rupturasque clavorum et lanceæ. Hæc enim per se considerata non videntur esse signa hominis viventis et suscitati. Nam per veram et perfectam resurrectionem potius viderentur tollenda omnia vulnera, et vulnerum cicatrices (ut apud Augustinum etiam ethnicus Porphyrius objiciebat); cur ergo postulasset Thomas hæc signa in Christo suscitato, nisi ab aliis discipulis audivisset, Christum in suo corpore hæc signa conservasse et ostendisse? Unde Petrus Chrys., ser. 28, pertractans illa verba Christi: *Videte manus meas, et pedes meos*, in hæc verba introducit Christum loquentem: *Quia gravatis oculis caput adhuc respicere non potestis, videte carnis vulnera. Oculus non videt, videat tactus; digiti vestri interna vestigia clavorum, manus vestrae alla vulneris exquirant. Aperite manuum foramina, sulcate latus, renovate vulnera. Quia negare non possum discipulis ad fidem, quod inimicis in pœnam sævientibus non negavi. Palpate, palpate, et usque ad ossa inquisitores ardui pervenite, ut vel ipsum vel vulnera sercata testentur.* Denique cum Christus postea dixit Thomæ: *Infer digitum tuum huc, et mitte manum tuam in latus meum*, aperte significavit fuisse in eis partibus hiatus aliquos, in quos, exploratores digiti et manus immitti possent. De quibus loquens idem Petrus Chrys., ser. 76: *Dominus (inquit) eadem redit in carne, vulnera reportat, ipsa clavorum foramina resumit, et ipsa facit testimonia sui corporis, suæ resurrectionis indicia, quæ suæ fuerant contumelia passionis.*

6. *Objectio.* — Sed dicet aliquis posse excogitari modum quo intelligatur mansisse tantum cicatrices, seu signa vulnerum; non tamen propria foramina quæ non essent carne et sanguine plena. Cum enim corpus Christi esset gloriosum, poterat per dotem subtilitatis penetrari cum alio corpore, vel (si vellet) illi resistere, et ab eodem loco pellere; similiter quoque poterat suo arbitrio visum immutare secundum aliquam partem, et non secundum aliam. Sic igitur potuit Christus dare locum Thomæ, ut digitos in loca clavorum immergeret, ac si essent carne vacua, contingendo et palpando latera vulnerum, et non carnem intermediam, non quia re ipsa nulla esset inter ea latera interjecta caro, sed quia quoad illam carnem utebatur dote subtilitatis, fa-

ciendo ut non resisteret, nec palpari posset. quoad alias vero partes, permittendo se contrectari ac palpari. Et simili modo respectu visus, facere potuit ut illa caro interjecta inter latera non multiplicaret species, nec immutaret visum, neque etiam impediret quominus totus ille locus esset transparentis ac diaphanus. Hæc enim sunt facilia corpori glorioso, quod lucidissimum est, et visum immutat ut vult. Quod si objicias, quia juxta hunc modum explicandi, sequitur Christum non vera ostendisse vulnera, sed ficta, responderi potest cum Augustino ipsum non vera monstrasse vulnera: nunquam enim Evangelium id dixit, sed solum ostendisse Christum manus et latus. Et cum dixisset Thomæ: *Infer digitum tuum huc*, non addit: *Et vide vulnera mea*, sed dixit: *Et vide manus meas.* Neque vero ostendit ficta vulnera, sed ostendit vera loca vulnerum cum signis et veris cicatricibus vulnerum. Unde addi potest, quamvis manus, verbi gratia, Christi sit integra, et tota caro ejus continua, tamen in illa parte, ubi clavis fuit infixus, apparere locum ipsius vulneris cum propria figura, et speciale colore ac fulgore, qui non tantum in superficie, sed in tota profunditate utrinque cernatur; et quamvis totus ille locus et quasi foramen nunc non sit carne vacuum, sed plenum, tamen carnem, quæ ibi est inclusa, esse quasi gemmam quamdam singulari modo perlucidam, et perfectissimo colore imbutam. Unde fit ut sine ulla fictione vel falsitate potuerit Christus ostendere discipulis cicatrices et stigmata vulnerum, ita ut ab eis vere videri potuerint, tangi, et (ut ita dicam) penetrari, vel oculis, vel digito, quancquam revera in corpore Christi nullum sit foramen carne vacuum. Denique videri potest hic modus dicendi non improbabilis, quia et rationes in principio factæ optime hoc modo expediuntur, et apparet consentaneus August., locis cit., et 12 de Civ., c. 19 et 20, et D. Thom. hic, a. 4, ad 1, et in 3, d. 22, q. 2, a. 4, q. 3, ad 1, qui dicunt, cicatrices vulnerum mansisse in Christo absque ullo defectu, et cum magno decore qui apparet in locis vulnerum. Sentiant ergo nullam partem carnis ibi deesse, et decorem illum in carne ibi existente apparere. Et idem sentit Sotus, in 4, d. 44, a. 3, agens de Martyribus.

7. *Responsio.* — Nihilominus modus hic explicandi hæc vulnera, sicut novus, ita et suspectus est, minusque consentaneus Evangelicæ veritati et candori, et ideo prior communis

sententia omnino defendenda est. Et juxta illam ad rationes dubitandi initio factas, dicendum est speciali miraculo factum esse ut illa foramina non impediant quominus nervi, arteriæ et venæ continuæ sint, optimeque dispositæ, tum ad continendum sanguinem, tum ad omnes actiones et motus vitæ. Et quamvis ibi desit aliquid carnis, ita sunt illæ partes dispositæ, ut nullam deformitatem, sed potius decorem singularem habeant. Unde ille non reputatur defectus aut imperfectio aliqua, cum nec pulchritudinem minuatur, neque optimam dispositionem, tam ad existendum quam ad operandum, tollat.

8. *Objectio.* — *Responsio.* — *Impressa vulnerum stigmata in suo glorioso corpore cur Christus reliquit.* — Ultimo, quæri potest cur Christus voluerit hæc vulnerum stigmata in glorioso corpore conservare. Porphyrius enim; August., Ep. 49, sic objiciebat: *Si post resurrectionem status beatus futurus est, quid sibi vult cibatum Christum fuisse, et vulnera monstravisse; sed si propter incredulum fecit, finxit; si autem verum ostendit, ergo in resurrectione accepta futura sunt vulnera.* Itaque infidelis ille existimabat, vulnera Christi aut non fuisse vera, sed ficta; aut si vera fuerunt, ex necessitate materiæ in corpore permansisse, ac si Christus illa curare non potuisset. Unde Beda, Luc. ult., his verbis proponit argumentationem infidelium: *Si Deus vester nec sibi inflicta a Judæis vulnera curare prævaluit, qua temeritate putatis eum vestra de pulvere membra ad integrum restauraturum?* Sed hæc objectio nullius momenti est. Quis enim vel cogitare potest eum, qui corpus mortuum vivificare potuit, non potuisse ipsius vulnera, cunctaque illorum vestigia ac signa delere, si voluisset? Igitur quod in Christi corpore vulnera manserint, non necessitatis fuit, sed voluntatis ac gratiæ dispensationis. Sicut enim quando et quomodo voluit, ita etiam quale voluit, corpus suum excitavit. Tradunt autem Patres varias rationes et causas ob quas in Christi corpore vulnerum stigmata relicta fuere. Quarum illæ potissimæ sunt, quas hic D. Thomas adduxit ex Beda et Augustino, citatis locis. Prima est, propter accidentalem gloriam corporis Christi, in quo vulnera manent in perpetuum victoriæ triumphique insigne. Unde colligit Augustinus, 22 de Civ., c. 19, et 22, in omnibus martyrum corporibus gloriosis futura esse quædam insignia, et vulnerum cicatrices quæ pro Christo sustinerunt, cum magno decore et acciden-

tali gloria. Atque idem affirmat Ambrosius, l. 10 in Luc. Et quamvis Cyril. Alexand., 12 in Joann., cap. 58, hoc negare videatur, tamen revera solum negat imperfectionem et defectum, non victoriæ et triumphus stigmata.

9. *Objectio.* — *Responsio.* — Secunda ratio est, mansisse hæc vulnera ad fidem confirmandam. In qua illud videtur difficile, quomodo ejusmodi vulnera potuerint esse accommodatum medium ad confirmandam veritatem resurrectionis. Nam potius videntur potuisse præbere occasionem dubitandi, non solum de potestate resurgentis, et perfectione resurrectionis (ut Porphyrius dubitavit), sed etiam de illius veritate, quomodo, scilicet, vere esset vivum corpus in quo talia vulnera, et præsertim apertio lateris apparent. Respondetur, fuisse illa stigmata, veræ resurrectionis signa. Quia aperte ostendebant illud corpus, quod vivum videbatur, fuisse idem numero quod in cruce pependerit. Unde Leo Papa, ser. 4 de Resur.: *Ideo (inquit) vulnus lateris, fixuras clavorum, et omnia recentissima passionis signa monstrabat, ut agnosceretur in eo proprietas divinæ humanæque naturæ individua permanere.* Et Cyrill. Alexand., dicto c. 16, dicit, *Christum præter illud, quod rerum conditio requirit, propter utilitatem nostram, passionis notas retinuisse, ut resurrectionis mysterium recte intelligamus, non aliud corpus resurrexisse credentes, quam quod cruciatu mortuum fuit.* Similia habet Damascen., l. 4 de Fide, c. 18; August., Beda, et alii Patres supra citati.

10. *Objectio.* — *Responsio.* — *Impressa vulnerum signa in cælo cur Patri Christus ostendat.* — Tertia causa affertur, ut semper æterno Patri vulnera ostendat, quæ sumpta est ex Beda supra; et illustrari potest ex multis quæ de oratione Christi in cælo adduximus in priori tomo, disp. 45, sect. 2. Solum posset aliquis dubitare, quia æterno Patri semper sunt præsentia passionis vulnera, ac si nunc eodem modo durarent, quo tempore passionis fuerunt; ergo ad representandam Deo Christi passionem, vel (ut ita dicam) ad eam in memoriam revocandam, non erant necessaria sensibilia signa passionis, neque ad hunc finem poterant esse utilia. Dicendum vero est, sine dubio hæc signa non esse in humanitate relicta, quia respectu Dei essent necessaria vel utilia ut passionem Christi et merita in ejus memoriam revocarent. Non enim indiget Deus sensibilibus signis, neque illis ad cognoscendum movetur. Fuerunt ta-